

HELENA WESTERMARCK

Då vi bringa Helena Westermarck vår hyllning med anledning av hennes 70 årsdag, som inträffade d. 20 nov., uttala vi tillika ett beklagande att hon gjorde det omöjligt för de föreningar inom vilka hon varit verksam ävensom för sina vänner och arbetskamrater att personligt till henne få framföra lyckönskningarna på födelsedagen, som hon i likhet med alla tidigare bemärkelsedagar tillbragt på annan ort.

Den kulturinsats Helena Westermarck utfört har varit av betydande mått. Hon debyterade som målarinna. Studerade till en början för A. v. Becker i dennes privatakademi, senare i Paris för de stora mästarna Bonnat, Courtois och Dagnan-Bouveret och skar tidigt lagrar. För sin tavla Strykerskorna erhöll hon vid världsutställningen i Paris 1889 mention honorable. Det var vid tiden för den naturalistiska skolans genombrott. I motsats till en tidigare konstepoks staffilbilder målade i ateljerna, framträdde nu fordran på exakt naturtrohet och ett i viss mån kärvt återgivande av verkligheten med ämnena tagna ur vardagslivets mitt. Detta var nytt ock revolutionerande då. Denna nya riktning, som inte tolererade något färgfusk för överskylande av en felaktig teckning, överensstämde helt visst med den unga målariinnans eget kynne. Hennes bana syntes sålunda löftesrik. Men snart lät hon penseln falla. Vid några och trettio år uppträdde hon för första gången på den litterära vädjebanan med en novellsamling *Ur Studieboken I*. Den väckte uppmärksamhet. Följde så en rad romaner behandlande människor och öden från början och mitten av 1800-talet. Livets seger, I fru Ulrikas hem, Ljud i natten, Dolda makter m. fl., som gjorde att hon snart intog en rangplats bl. de fåtaliga finländska skönlitterära författarna som på den tiden skrevo på svenskt språk.

Till romanerna sällade sig en rad biografier över bemärkta kvinnor, en George Elliot, en Fredrika Runeberg, skildrade med en ingående sympati och psykologisk förståelse. Helena Westermarcks levnadsteckning över banbryterskan på den högre kvinnobildningens område Elisabeth Blomqvist utgör ett standardarbete. I denna av systerdottern gjorda teckning stiger Elisabeth Blomqvists gestalt levande fram, likaså den miljö som omgav henne ävensom den dåvarande småstaden Helsingfors med de gryende storslatterna, detta svenska Helsingfors, vars själ och anda Helena Westermarck såväl förstått och älskat, själv ett genuint Helsingforsbarn. Vidare har hon redigerat och utgivit Sara Wacklins Hundrade

minnen från Österbotten och försett den med en fängslande biografi av den originella och oförbrännliga Sara, en föregångerska också hon och som sådan mest beled.

Helena Westermarck har för sina litterära arbeten erhållit såväl statens som Svenska Litteratursällskapets och Kvinnosaksförbundet Unionens pris.

Tidigt greps Helena Westermarck av ett varmt intresse för kvinnosträvandena, sådana de framträdde under det på nya idéer så rika »åttio-talet». Hon ställde sig i breschen, blev Kvinnosaksförbundet Unionens första sekreterare, beträdde modigt törnestigen och åtog sig uppdraget att bliva tidskriften *Nutids*, som startades 1895, första redaktör. Med

klarhet, konsekvens och logisk skärpa har hon städse fört kvinnosakens talan aldrig dagtingande. Och på den fronten står hon ännu. Helena Westermarck har hört till dem som tidigt insåg den politiska rösträttens betydelse. Och då landets kvinnor stodo vid målet sammankallade hon det första politiska mötet av svenska kvinnor, varvid det betydelsefulla beslutet fattades om inkallandet av ett nytt möte vid vilket kvinnliga kandidater skulle uppställas till den första efter rösträtsreformen sammanträdande enkammarlanddagen.

Många andra förtroendeuppdrag har kommit Helena Westermarck till del. Hon har varit medlem av det

Svenska folkpartiets centralstyrelse och medlem av det Svenska Folktinget och alltfortfarande utgör arbetet hennes största glädje och tillfredsställelse och pennan vilar inte i hennes flitiga hand. *Astra*, en av vars redaktörer hon varit, räknar henne bland sina högstskattade medarbetare.

Lyckligast är dock Helena Westermarck på sin villa i Lappvik bl. sina kära svenska nylänningar. Alldeles i närheten finns den stora sanddynen och havsviken glittrar blå i sommarljuset, den natur som sammanvuxit med hennes innersta hjärterötter.

Nu har Helena Westermarck fyllt år, som det heter. I hennes inre brinner dock en låga, den heliga lågan plär den kallas, den som håller själen spänstig, ung, vaken och upprorisk.

Hon står kvar i fronten. För detta och för den framstående svenska kulturinsats hon gjort med pensel och penna och för det mod, den uthållighet och den framsynthet med vilken hon fört kvinnosakens talan, hembära vi henne vår varma hyllning.

Annie Furuhjelm.

